

Sarjakuvassa nainen vapautui

Manara - Butterscotch

– vaatteistaan

"Useimmat piirtäjät ovat huippu-taitavia, mutta väliin tuntuu, että 80 prosenttia aikuissarjakuvista on voimakkaan sukupuolista... sarjoissa on kyse vain etevästi piirretyistä jättiläistisseistä... tekijät lankeavat yleisöä kosiskeleviin pornografisiin kohtauksiin" sanoi *Mustanaamion* piirtäjä **Kari Lepänen** jokunen vuosi sitten.

Naapurimaan **Joakim Pirinen** taas kommentoi näin: "Ranskalaiset ovat täynnä itseään ja ne kikkailee liikaa... se on luksuspor-noa, pelkkää pintaa. Heillähän on se taideperinne."

PIRINEN on oikeutettu kommentteihinsa. Uuden sarjakuvan lukija on kyllästetty tai tyydytetty erotiikalla. *Sokeri-Sakari* pitää mielenkiinnon yllä ilman sitäkin, samaa ei voi sanoa monista muista sarjakuvista.

Miten erotiikka sitten ilmenee sarjakuvissa? Miten sarjakuvan erotiikkaa voi määrittää?

Lukija voi ihastua sarjakuvan henkilöihin, kiihottua tai muuten kokea eroottisesti tapahtumat. Sarjakuva voi olla tahattomasti tai tietoisesti seksuaalisia tuntemuksia herättävä.

Sarjakuvan sisäistä seksuaalisuutta voi katsoa. *Jane Calamity* on ihastunut *Pecos Billiin*, mutta tämän rakastettu on taas *Sue Nopsajalka*. Voisiko *Nardalla* ja *Talka-Jimillä* olla seksuaalinen suhde. Rakastelevatko *Pitkon* omistajat?

Sarjakuvan avulla on helppo pukea (riisua) mielikuvat piirrosten muotoon. Sarjakuvavuoro on abstraktio ja siten esim. pornografisesti vaarattomampi kuin 'elävä' kuva.

Sarjakuvan tekijä voi tyyliä, liioitella tai estetisoida henkilöitään, niin kuin **Manara** herkkyyksyään. Tapahtumat on helppo sijoittaa minne tahansa tai ne voivat kertoa mistä ja miten tahansa.

Ei tarvita studiollista törröä kuvaamaan ja ohjaamaan riisuuntumista. Tekijä voi toteuttaa omia tai lukijoiden toiveita mieltensä mukaan. Mielikuvitus ja taito ratkaisevat.

Vanhat likaiset ajat

1920- ja 1930-luvun vaihteen tienoissa sai USA:ssa tuhmia sarjakuvia. Nämä *Eight Pagesit* olivat nimensä mukaisesti kahdeksansivuisia, joko Meksikosta tai Kuubasta salakuljetettuja tai paikallista tekoa. Niitä myytiin tiskin alta, ne olivat anonyymejä, laittomia ja säädyttömiä. Niissä filmitähdet ja muut aikansa julkiset pantiin tekemään härskejä temppeja. **Greta Garbo**, **Ohukainen** ja **Pak-sukainen**, **Heikki** ja **Helmi** pornoilivat estolta.

Eight pagesit, myös *Tijuana Biblesin* nimellä tunnetut sarjakuvat olivat alan ensimmäisiä

mäisiä pornopastisseja. Ne ovat törkeitä ja silti itse asiassa lystikkäitä. *Mad* ja *underground* ovat seisonet jatkossa samalla uralla. Rahvaanomaista, säädyllisyyden, (säätyjen?) pilkkua.

Keski-Euroopassa piirrettiin eroottisia kuvia ja tehtiin postikortteja. Ranskassa oli *Les Pieds Nicles* -sarjakuva ja pilalehdistä löytyy kuvittajien **Rene Giffeyn** ja **Etienne Rallicin** jälkeä.

John Willie aloitti Australiassa 1930-luvulla lajityypin, jota ovat kunniakkaasti jatkaneet mm. italialainen **Guido Crepax** tai kotoinen **Nalle Virolainen** eli sadomasokismin. Willien taidokkaasti piirtämä *Gwendoline* muutti tekijänsä mukana USA:han 40-luvulla. Sankaritar sai *Bizarre*-lehdessä kärsiä ja samalla kiihottaa herralukijoita. Bondagehenkinen *Gwendoline* lienee ajallisesti yksinäinen ja hieman irrallinen ilmiö.

1930-luvun lopulla alkoi **Norman Pettin** piirtämä *Janen* (myös *Jenninä* tunnettu) taival pikkuhousulissa. Englantilaisen Janen tehtävä on pitää lukijan mielenkiinto yllä repimällä koltunsa seikkailun tiimellyksessä tai esiintymällä yleisölle kylpyhuoneasuaan.

Milton Caniffin kohtalokkaat **Rita Hayworth** -tyyppiset amerikkalaiset pin-upit olivat Janea huomattavasti tyylikkäämpiä. Jo ennen sotia löytyy Burmasta daami nimeltä *Dragon Lady* (*Terry and the Pirates* -sarjassa). Pearl Harbourn jälkeen astuu jenkkiarmeijaa viihdyttämään *Miss Lace*.

Kyseinen tumma leidi poseeraa Caniffin strippisarjassa *Male Call*. Upaava menneen ajan mustavalkoista aistillisuutta. Ei ihme, että Caniffin tyyli vaikutti mm. nuoreen **Hugo Prattlin**.

Mitäännekemätön sotamies **Masi** peri, etenkin ruotukaverinsa **Vikin** kautta, vesittyneempää tyttöhumoria. Korean sodan mentyä tyydymme seniin **Kenraali Kaluunan** ja **neiti Söpön** harmauteen. Jokunen vuosi sitten **Masin wet t-shirts**-strippiä ei julkaistu jonnekseen.

Ehkä sarjakuvan sotamorsiamet pitäisi ennemmin laskea eroottishenkisen viihteen kuin seksisarjakuvan joukkoon. Sota-aika oli täynnä kuolemaa, mutta erotiikka oli viatonta, kaukana pornografiasta.

Erotiikka, seksuaalisuus, pornografia

Sanoissa on eroä. Eläköön se ero. Mutta mikä ero?

Jos sarjakuvan on helppo kuvata erotiikka, niin sillä on myös yksi suuri ongelma. Sarjakuvan seksuaalisuutta on pelätty, koska lapset ja nuoret ovat olleet perinteisesti keskeinen lukijaryhmä.

Siksi jopa luonnolliset perhesuhteet on sairaalloisen seksin pelossa silvottu.

Ei kyse ole vain sarjakuvasta; rockvideot ovat nuorille suunnattu, joten R.E.M.-yhtyeen videosta peitettiin naisen nännit. Naisen saa seksistää ja alistaa kunhan sen tekee markkinanormiston mukaan. Näin suojellaan nuoria, tulevia miehiä!

Avoin alastomuus koko perheen sarjakuvassa hämmäntää aluksi, mutta mitä vaaraa murrosikäisille on, jos sarjakuvassa esitetään seksiä? Sen ikäiset ovat luonnostaan hyvin kiinnostuneita kaikesta seksuaalisuuteen liittyvästä. Aikuinen yhteiskunta vain haluaa peitellä arkaa alapäänsä.

Eri asia vain on miten sarjakuva esittää seksuaalisuuden, tai miehen ja naisen ihmisenä.

Ranskassa ja Italiassa uskalletaan nuorten ja koko perheen sarjiksissa heittää erotiikka mukaan. Useimmin iloisin sovinistisesti.

Puhdasta pornografiaa löytyy sarjakuvista vasta 1960-luvun lopulla. Italialainen ns. fumetti neri, musta sarjakuva, sisältää väkivaltaa ja raakoja nykybatman-henkisiä antisankareita. Sen eräs alue ovat pornosarjakuvat, halvannäköiset, huonosti piirretyt massatuotteet, jotka olivat todellista kankimiesten kamaa.

Suomessa niitä ilmestyi aikuisten sarjakuvaa -nimikkeellä (mm. *Seksikorkkari*) erityisemmin menestymättä. Akut Akuina ja nakut nakuina, vai?

Manarahan onkin sitten jo laatusarjakuvaa, jossa tissit ja pyöreät pylyt ovat akateemikollekin sopivaa analysoitavaa?

Pornograafisuus voi olla rujoa, mutta todellisempaa kuin viihdyttävä löllöerotiikka. Ja sarjakuva voi olla hyvä ilman seksiäkin.

Mikä on pornoa ja mikä erotiikkaa sen jälkeen kun Crepaxin *Mielelön talo* ilmestyi vuonna 1969.

Sankari ja pelastaja

Perinteiset seikkailusarjakuvat (esim. *Mustanaamio*) ja perhesarjat (*Lisa ja Lasse*) ovat osa kollektiivitajuntaa, kaikille ymmärrettävää. Todellista teollista kansantaidetta, kapitalistista folklorea. Tai massakulttuuria. Ja luultavasti 90 prosenttia niistä on roskaa, mutta niinhän se kaikesta muustakin.

Perinteinen sarjakuva on miehen kulttuurin kuvastin. Naisen osa sarjakuvassa on sama kuin sen kuvaamassa maailmassa. Hänet määritellään... määriteltiin (tarp. yli-pyyhitään) miehestä käsin. Tai miehen käsillä.

Mies on sankari ja pelastaja. Nainen kauris donna, pelastettava. Miehiselle lukijalle tarjotaan sarjakuvan nainen: korkea povi, pitkät sääret, aistilliset huulet. Vaatetuksena perinteisissä sarjakuvissa on pitsisiä yöasuja tai sitten sankarit vetää naisen fetsiitti eli korkokengät ja muut rekvisiitat alastomuuttaan seksittämään.

Kun tarina sijoitetaan viidakkoon tai avaruuteen, voidaan henkilöt pukea epäparvillisiin mutta ah, niin sarjakuvamaisiin asusteisiin. Sarjakuva keksi varmaan bikinit, *Tarzanin* Janelle tai *Flash Gordonin* Dalelle. Entä *Batmanin*, *Teräsmiehen* ja *Mustanaamion* trikoot, joissa sankarit seikkailivat 1930-luvulla. Keinokuidut keksittiin vasta sodan myötä!

Mutta niin voitiin kuvata maskullinen mies muskeleineen pehmeän naisellinen sankaritar kainalossa.

Supersankarit ovat yksi lajityyppi ja 1960-luvun Marvel edustaa niiden kulta-aikaa. Teräsmiehen ja kumppaneiden seksielämästä *Johanna Sinisalo* on kirjoittanut mainiosti (*Sarjainfo* 51). Taistelut naisesta sisälsivät seksuaalisia jännitteitä. Viinili sankari tietysti voittaa.

Perhesarjoissa eivät intohimot juuri leisku. Sankari latistuu toiveleissaan. Hän on vaimoaan lyhyempi pikkumies, useimmiten. Mies on todellinen puupää ja pekka tai tahvo tai vihtori, joka ansaitsee julman justinaansa.

Jotkut pariskunnat ovat melko realistisia, sympaattisia pikkuperheitä, mutta niin Helmi ja Heikki kuin Pitkon omistajilla (joilla ei ole edes lasta) makuuhuone on vain nukumista varten.

Toimivat sankarit eivät jo juonen vuoksi yleensä edes avioidu. Mandrake on hyvä esimerkki kaavasta: valkoinen mies apunaan nainen ja neekerit! (Mutta nyt Lotharilla on oma musta prinsessansa, 1960-luvun kansalaisoikeudet saatuaan!).

Lisää esimerkkejä: *Pecos Bill* ja rähjäinen *Dave Crockett*, *Rip Kirby* ja eunukkialvelijansa.

Paul Temple vaimoineen ja muutamat *Marvelin* superparit sekä *Mustanaamio* ovat avioituneita poikkeuksia.

Yleensä sankari on pelastaja, mutta useimmista sarjoista löytyy jaksoja, jossa katala kissanainen, vahva amatsooni tai muu vahva feminiini vangitsee päähenkilön.

Nuori lukija voi samaistua ja jäädä hetkeksi saaliiksi aistillisuuden ansaan. Mutta lopuksi miehemme palaa kotia päin enemmän tai vähemmän voipuneena.

Ja kuten elokuvissa niin myös sarjakuvissa tummat tytöt ovat kohtalokkaita, vaaleat vaarattomia.

Ei saa korostaa

Sarjakuvassäänöstö Comics Coden (ks. *Sarjainfo* 31) avulla haluttiin 1950-luvulla puhdistaa sarjakuva nuorisoa turmelevista aineksista.

Esimerkkejä seksuaalisuuteen liittyvistä Comics Coden osista: alastomuus kaikissa muodoissa on kielletty. Naiset on piirrettävä todenmukaisesti korostamatta aiheettomasti mitään ruumiinosaa. Avioeroa ei saa käsitellä humoristisessa valossa. Luvattomia sukupuolisuhteita ei saa esittää.

Comics Code ei määritellyt miehen kuvauksta, koska miehet piirsivät miehille ja tuleville miehille ja tätä ryhmää eivät kiinnostaneet eroottiset uroskuvat. Kunhan sankari oli vain komea, johon siis oli helppo samaistua.

Miten paljon Comics Code tosiaan vaikutti amerikkalaiseen massakulttuuriin? Itse säännöstö on vain vallitsevan seksuaalikielteen kulttuurin ilmentymä. Kaksinaismoraali elää edelleen. Prostituutio on kadulla avoimesti esillä, mutta kuvissa ei saa vilahda naisen nippeleitä, miehen kaluista tai karvoista puhumattakaan.

Rakastelua ei näytetä: painutaan asunnolle ja seuraavaksi vedetään jo lakanoiden

alla röökiä.

Mort Walkerin tiimi ihmetteli, mihin on hävinnyt Masi-stripeistä Neiti Söpon napa. He tulivat siihen tulokseen, että *King Featuresilla* on sarjakuvatoimituksessa henkilö, joka poistaa kaikki navat.

Uuden Batmanin nykyisen sekopäisyyden voi kuvitella johtuvan Comics Code-ai-kaisista traumaista. Kun lepakkomiestä ei voinut tuhota kommunistisyyteillä, lyötiin sankariin vaikeasteistävä homoleima.

Tosinainen

Modesty Blaise joutuu kuvissa perienlantilaisen Jane-tradition uhriksi: sankarit saa esitellä runsaita muotojaan päivälehdien stripeissä kylpemällä tai vaihten uusia vaatteita. **Jim Holdway**, 18 ensimmäisen tarinan piirtäjä tyytyi usein tyyliälemään ja keksimään persoonallisia keinoja kuten hameen riisuminen ja mustan 'taisteluasun' paljastamisen.

1970-luvulla **Romero** lisäsi *Modestyyn* mascaraa ja pusuhuulia - ja samalla *Modesty* menetti paljon persoonallista kulkukuttaan. Mutta **Peter O'Donnell** on pitänyt huolen käsikirjoittajana ja koko sarjan luoja-na, että *Modesty Blaise* on perinteisen jännärisarjan kiintoisimpia tuotteita suhteessaan seksuaalisuuteen.

Modesty on vahva naistyyppi, sarja määrittänyt naisesta käsin. *Modesty* on itsellinen, ei lapsia tai perhettä. Hän selviää miesten maailmassa sisältä naisena, mutta päältä miehenkuvuisena.

Modestyn ja hänen kumppaninsa **Willie Garvinin** suhde synnyttää sarjan dramaattiset jännitteet. Se on puhdasta kunnioitusta toista kohtaan tärkeimpänä ihmisenä ilman sukupuolisuhteita. He ovat kuin kosmiset sisarukset tai ihmiset ennen syntiälankeemusta.

Ja silti molemmat ovat varsin kiihkeitä heteroita. *Peter O'Donnell* jopa kiusaa *Willietä*, joka usein on menossa sänkyyn agentti *Mauden* kanssa. Joko konnat estävät rakastelun tai sitten iskee toiseen vesirokko.

Mies ja nainen ovat harvinaisen tasavertaisia ja seksiin suhtaudutaan tervein iloittelevasti. Silti juonet kohtaavat reaali maailman ongelmia. Jos *Modesty* jää roiston vangiksi, on todennäköistä, että hänet raiskataan. Tapahtumaan ainoastaan viitataan ja se esitetään tuskana, joka näkyy juuri *Williessä*.

O'Donnell kirjoitti tarinoita naistenlehtiin 50-luvulla. Ehkä se on auttanut tekemään vapautuneen naiskuvan, joka ei mahtuisi englantilaisiin strippeihin myymättä itseään seksikkäänä tosinaisena.

Mielenkiintoista olisi tietää kuinka lukijat suhtautuvat päähenkilöihin. Minun suhteeni *Modestyyn* on williemäisesti puhtaasti platoninen. Me olemme (vain) ystäviä.

Partiopoika ja lentoemo

Atlantin tällä puolen kepeä eroottisuus kelpaa mukaan. Ja vastaavasti väkivaltaa on vähennetty. Toki sitäkin löytyy. Italialainen fumetti keksi spagettiwesternit ennen elokuvaa muun muassa melko sadistisen *Tex Willerin* muodossa. Englannissa taas on muskelimies *Garth*.

Entä puhdashenkinen partiopoika *Tintti*. En löydä koko sarjasta yhtään seksiä. Mutta olen miespuolisena heterona ehkä rajoittunut.

Tintissä ei ole esillä henkilöiden välillä rakkaussuhteita, kiintymystä kyllä. Ainoa nainen miesten joukossa on omahyväinen

koloratuuri. Ja *Tintti* on kuin katolinen munkki. Nautinnonhaluinen kapteeni turvautuu pulloon, tiedemies pakenee teorioihinsa, mutta liekö identtisillä muukalaisilla, *Dupontilla* ja *Dupondilla* (eläköön se pieni ero), suhde?

Niin, sanoisinko jopa että sukupuolisuhte de?

Tuskin. Mutta ei sarjakuvan tekijä aina mieti henkilöihmönä niitä piirteitä, joita hän ei kertomuksessa tarvitse. Olennaisempaa on miten *Pecos Bill* saa karjavarkaat satimeen kuin että tunteeo hän himoo *Janeen*, *Sueen*, *Daveen* tai *Myrskytuuleen*.

Non-Stopista on tullu vaalea marilynmainen nöpö nimeltä *Natasa*. Aistillinen lentoemo on lukijapoikien mieleen, mutta *Natasa* ystävät eivät konna tunne mitään ve-toa sankaritarta kohtaan. Hahmoa voi pitää viattoman syntisenä, mutta *Natasa* on silti se sarjan älypää ja asioiden selvittäjä.

Tietysti söpöliini vaihtaa sopivasti vaatteita tai seikkaillee bikineissä.

Ahmed Ahneessa tehdään yksi selvä avi-orikos, *Ahmedin* apureina häärivät **Hitler** ja **Saatana** ja ylipäätään lorotetaan Comics Code-hengen niskaan. Arveluttavan kiinnostava tapaus.

Oikea miehen konsorvatiivisuuden hirtittävä tuote on tyttöjen sarjakuvalehti *Kata*. Se on jopa ällöttävämpi kuin *Liberatoren* superrealistiset väkivaltaiset pomomässäilyt. Sankarit minihameessa antaa pikkunaisille mallin, johon samaistua: ole seksy, naisellinen ja tyhmä.

Ja seksyt, naiselliset ja tyhmyt ilmeisesti lukevat Katansa, tuumii mieskustantaja.

Mezières ja **Christin** poikkeavat terveesti sovinnistisista asenteista. Albumissa *Brooklynistä Kosmoksen* he nostavat heti alussa roippaasti kissan pöydälle ja esittävät sankareistaan seksuaalisen puolen.

Valerian löytyy sängystä alastoman vaalean naisen vierestä. Häntä kutsuu **Laureline**: "Kuulehan ukko. Se vieressäsi makaava nainen en ole minä!". Ja albumin loppupuolella

terävä **Laureline** selvittää ongelman veltämällä perinteisen naisen fetissit, bordellista lainatut, ylleen.

Tietoista herjaa nykysarjakuvalle.

Varjojen lähettäläessä **Laureline**lle tarjotaan kaikki lumot ja nautinnot mitä maan naaras saattaa kuvitella. Mutta kesken heidän seksikkäänä sarjakuvatyönsä ja pornograafisten värijulkaisujen alapäärevitteissä.

Samoja harhoja, toiveunia tarjotaan miehille seksikkäänä sarjakuvatyönsä ja pornograafisten värijulkaisujen alapäärevitteissä.

Se on viihdettä, so what? Mitä pahaa siinä on? Pahaa tai oi, mutta voisimme ottaa oppia sarjakuvasankarittarelta ja alkaa etsiä harhojen sijaan oikeaa erotiikkaa.

Alussa juoksuajat...

Koska perinteisen erotiikan ja perinteisen sarjakuvan rajat hämärtyvät **Valerianin** myötä niin palataan 1960-luvulle uuden B.D.-aallon alkuun, seksin vallankumoukseen ja undergroundiin. Sen siemensyöksystä syntyi Euroopan kohdussa aikuissarjakuva.

Vuonna 1962 **Jean-Claud Forrester** aiheutti hämminkiä *Barbarella*-sarjakuvallaan. Sankarit esiintyi rinnat paljaina, tosin ilman nännejä. Se olisi ollut jo luonnontontal ja sankarit makaili eri tyyppien kanssa estottomasti.

Svengaavaa 1960-lukua jatkoivat **Guy Pellart** ja **Pierre Bartler**. Heidän naissankarinsa **Jodelle** ja **Pravda** lainasivat ulkonäkönsä **Sylvia Vartanilta** ja **Françoise Hardyta**. Sarjakuvassa se onnistuu helposti.

Pravdalla ja **Jodellella** oli suhde seksiin vapaamielinen. Kuvat tulvivat psykedeliaa ja pop-henkisyyttä.

Jenkeissä ajan henkeä edusti nimensä mukaisesti **Pheobe Zeit-Geist**. Tämä **Michael O'Donaghuen** ja **Frank Springerin** jetset-tyttö aloitti uransa *Evergreen Review* -lehdessä. Sankarit kävi läpi seksuaalisten ryöpytysten myllyn ja koki kovia, mutta se tapahtui sillä rajoilla, ettei sensuuri päässyt käsiksi.

Vasta underground löi Amerikkaa kalulla päähän. **Crumb**, **Deitch**, **Shelton** ja kumppanit panivat kaiken mikä oli kiellottua sarjakuvaan. Ja paperilla pantiin myös. Seksistä otettiin kaikki irti. Undergroundista löytyy esimerkkejä kaikilta seksin ja sarjakuvan yhdynnöiltä.

Weirdo, *Rip Off Comics* ja monet muut u-lehdet elävät yhä ja post-punkin hengessä vaihtoehtosarjis jatkaa vanhaa kunnon 'ärsyt porvaria' -leikkiä.

Euroopassa vuoden 1968 yliopistomellakat aloittivat muutoksen, joka vaikutti koko 1970-luvun kuvalliseen viestintään. Silloin erotiikka ja seksuaalisuus oli kapinaa, poliittista mutta vähitellen siitä tuli itsetarkoituksellista. Nyt se on osin turvallista viihdettä.

1980-luvulla on näkynyt merkkejä kitkasta miehen ja naisen välillä. Onko odotettavissa kapina maskuliinista konservatiivisuutta vastaan? 1960-luvun juoksuajoina kaipailla **Kemin vieras Georges Wolinski**. Tästä päivästä puuttuu 1970-luvun alun iloinen ja estoton seksi. Parisuhteessa on ongelmia, sa-

noi Wolinski.

Nyt seksi on huono tehokeino, arvelee Wolinski, siksi piirrään ihmisiä sängyssä... puhumassa politiikkaa.

La casa matta eli Mielien talo ilmestyi vuonna 1969. Sen tekijä oli Guido Crepax. **Valerianin** seikkailut ovat kuin surrealistisia eroottisia, pornografisiakin kuvitelmia. Crepax penkoo alitajuntaansa ja vyöryttää sieltä aggressiivisia seksuaalisia kuvia. Italialainen sarjakuvamestari herättää lukijoissa ristiriitaisia tunteita. Enteilien videoaikaan hän on uudistanut sarjakuvakerrontaa leikkon, pilkkoon ja toistaen ruutujaan. Lähikuvassa ovat usein silmät (visuaalisuus) ja huulet (aistillisuus).

Crepax on tehnyt useita albumeja ja kuvittanut eroottisia romaaneja kuten *O:n tarina*, *Justine* ja *Emmanuelle*. Viimeksi mainittu ei tuo Crepaxin tuotantoon mitään uutta, mutta on silti muuta kuin leffan Emma-neule.

Vaikka Crepaxia on helppo pitää kylmänä ja sadomasokistisena sarjakuvantekijänä, niin viihdyttävä erotiikan kaupittelija hän ei ole. Katolinen kulttuuri saa Crepaxilta sen minkä ansaitsee, kun seksuaalisuus ja väkivalta yhtyvät.

... sitten satiiria

Jos Crepaxin työt olivat eroottista sarjakuvaa niin hänen sukulaissielunsa **Pichardin** jutut taas ovat sarjakuvaa, missä on paljon erotiikkaa (mikä se ero on?). Käsikirjoittajana **Pichardin Paulettessa** on **Georges Wolinski**, joka taas omin päin tekee satiirisia seksin liittyviä pilapiirroksia ja sarjakuvia.

Paulette kuuluu sarjaan rääkättäviä tyttö-lapsia. Mutta **Pichard-Wolinski** yhdistävät mukaan vasemmalla kädellä politiikkaa.

Rääkättäviä poikia taas löytyy **Nazarion** homoeroottisesta *Anarcomiasta*. Transvestiitti päähenkilö viihtyy nahkan ja väkivallan maailmassa.

Seksisatiirit ovat sukua kaksimielisille vitseille ja etuveitikka-pilapiirroksille. 1970-lu-

vun yleisin seksimässälly sai **Gerald Lauzierin** irvaillemaan älykölle ja seksivallankumoukselle. Myös **Claire Brechter** pani henkilönsä puhumaan sänkytöuhuistaan.

Wolinski, **Edika**, **Gottlieb** ovat seksisatiirikoita. Ja samoin oli **Reiser**, joka kuoli neljä vuotta sitten syöpään. Loppuun saakka hän jatkoi raakaa ja hauskaa linjaansa.

Satiirikot eivät pyrkineet piirrosjäljessä kihoittavuuteen, viivat ovat kunittomia ja nopeita.

Euroopasta löytyy myös kaunista, esteettistä erotiikkaa. **Andre Barbe** tekee eroottisia muodonmuutoksia. **Bertrandin Linda aime l'art** liikkuu unenomaisissa taiteellisissa kuvissa.

Milo Manara on yksi sarjakuvan parhaimpia piittäjiä, joka yhdistää seikkailuihin erotiikkaa narttumaisterin tyttöjänsä kautta. Manaran naiset ovat nuoria, nättejä, halukkaita miehen toiveunia. Mutta kauniin kuoren alla on pelkkää tyhjää.

Manara on tehnyt myös kaksi 'puhdasta' ja hyvin myynyttä seksialbumia (engl. *Click* ja *Butterscotch*). Siistiä salonkikelpoista erotiikkaa, mutta tylsän sovinnistista.

Onko erotiikka uuden eurooppalaisen sarjakuvan ongelma? Kulutuksen lisääntyminen 1970- ja 1980-luvulla on tehnyt sarjakuvasta merkittävän bisneksen ja alastomat sankaritaret kansissa vauhdittavat myyntiä. Joten niitä riittää.

1960-luvun myötä sarjakuvan nainen vapautui - vaatteistaan.

Amerikkalaiset korvaavat sukupuolisyyden toiminnalla ja väkivallalla. Ja pilloksella. Keskieuroopassa taas päinvastoin. Erotic on 1980-lukulaisten nautiskelijan avainsana.

Luonnollinen suhde

Joakim Pirinen ei käytä vähäpukaisia naisia eikä murhia apunaan. Silti sanottavaa löytyy. Ja miten pikkurakkarin kohtasi seksin? Aiti opetti ja valisti muksua asiallisesti ja siivestynein sanakääntein, muisti korostaa jo-

Shelton - Terästä (Huuli 4/76)

pa sanaa rakkaus. Kun isä tuli kotiin ja kysyi, että onko pikkurakkarin oppinut jotain uutta, niin tämä vastasi: "Joo. Minä olen ollut äiskän vitussa kauemmin kuin sä".

Georges Wolinski tuumaili Kemissä viinilasin äärellä, että kenties suomalaisilla on melko luonnollinen suhde alastomuuteen saunakulttuurin vuoksi (menisikö Lapinlahden lintujen saunasketsi kaikkialla Euroopassa läpi?).

Suomalaisen sarjakuvan suhde seksiin ei sanottavammin poikkea muusta Euroopasta. Perinteisen sarjakuvan **Joonaksessa** löytyy mirumaruja ja pin-up -meininkiä. **Juho K. Juntunen**, **Pena F.L.U.**, **Kari Sipilä** ja muutamat muut irroittelivat undergroundia 70-luvulla.

Nuorilla tekijöillä on avoin ja terve suhde erotiikkaan. **Tapani Ryttöhongan Elokke-sarjakuvassa** oli arkisia huomioita rockengin makuuhuoneeseen ja mitä kuvia! **Ratia** on mennyt sisälle henkilöihinsä ja nuoren miehen maailma on rakasteluja myöten vilpittömästi kuvattu.

Hannu Hirvoselta löytyy tyyliä ja runollisia kuplia: Maailman kauneimmat tissit/maailman kaunein napa/... ja lopuksi... maailman kaunein pillu. Hienoa ja yksinkertaista.

Visuaalisuus on sarjakuvalle tärkeä, mutta niin on kielikin. Pillu ja kulli ovat elävää kieltä. Päin vastoin kuin emätin ja penis. Crepax sanoi... "vaimoni kevättäkamus, ja häpy kuin kurjenmiekkä". Mutta maailman kaunein pillu on myös runollinen.

Esimerkkejä sadomasokismistakin meiltä löytyy. Nalle Virolainen, **Sirpa Ala-Lääkkölä**...

Tarmo Koiviston Mämmilässä on pohjoista toppatakkierotiikkaa mausteena ja osana elämää. Monessako muussa sarjakuvassa olet nähnyt kondomin?

Suomalainen sarjakuva ei ole sovinnistinen eikä ylleroottinen, mutta ehkä iloitteluvoimaa ja leikkisyyttä mahtuisi vielä mukaan?

Näennäisestä vapautumisesta huolimatta seksuaalista ahdistusta löytyy. **Kalervo Palsan** albumissa *Kuolema ja intohimot* kuvataan pohjoisen kansan tukahduttua alitajuntaan. Väkivalta, viha, rakkaudettomuus menevät sänkyyn kristinuskon ja natsismin kanssa ja ihminen kärsii sukupuolisyydetään.

Häkellyttävä seikkailu on **Palsan Battler Britton ja operaatio Proteesi**. Englantilaiset voittavat fritsit ottamalla suihin. Sotilaiden homoiu säpsähdyttää. Kunnes alkaa ajatella miten viihdyttävästi tappaminen on kuvattu.

Sani Liljenbäck

